

به نام خدا

طراحی مدرسه بهینه در مقطع ابتدایی

مولفان :

سیده فاطمه حسینی اردکانی

معصومه رسولی

نغمه تارخ

علی اکبر طهماسبی

انتشارات بامن

(با همکاری سازمان چاپ و نشر ایران - ۱۴۰۲)

نسخه الکترونیکی این اثر در سایت سازمان چاپ و نشر ایران و اپلیکیشن کتاب رسان موجود می باشد

chaponashr.ir

سرشناسه: حسینی اردکانی، سیده فاطمه، ۱۳۵۸
عنوان و نام پدیدآور: طراحی مدرسه بهینه در مقطع ابتدایی / مولفان سیده فاطمه حسینی اردکانی،
معصومه رسولی، نغمه تاریخ، علی اکبر طهماسبی.
مشخصات نشر: بامن، ۱۴۰۲.
مشخصات ظاهری: ۱۳۵ ص.
شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۸۳۸۴-۳۵-۱
وضعیت فهرست نویسی: فیبا
یادداشت: کتابنامه: ص ۱۳۵-۱۳۳.
موضوع: طراحی مدرسه بهینه - مقطع ابتدایی
شناسه افزوده: رسولی، معصومه، ۱۳۴۸
شناسه افزوده: تاریخ، نغمه، ۱۳۶۲
شناسه افزوده: طهماسبی، علی اکبر، ۱۳۷۶
رده بندی کنگره: LB۳۰۴۸
رده بندی دیویی: ۳۷۱/۱۰۵۸
شماره کتابشناسی ملی: ۹۴۱۴۶۹۸
اطلاعات رکورد کتابشناسی: فیبا

نام کتاب: طراحی مدرسه بهینه در مقطع ابتدایی
مولفان: سیده فاطمه حسینی اردکانی - معصومه رسولی - نغمه تاریخ - علی اکبر طهماسبی
ناشر: انتشارات بامن
صفحه آرای، تنظیم و طرح جلد: پروانه مهاجر
تیراژ: ۱۰۰۰ جلد
نوبت چاپ: اول - ۱۴۰۲
چاپ: زرجد
قیمت: ۱۲۴۰۰۰ تومان
فروش نسخه الکترونیکی - کتاب رسان:
<https://chaponashr.ir/ketabresan>
شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۸۳۸۴-۳۵-۱
تلفن مرکز پخش: ۰۹۱۲۰۲۳۹۲۵۵
www.chaponashr.ir

فهرست مطالب

۹	چکیده
۱۱	مقدمه
۱۱	آموزش و پرورش
۱۲	کلیاتی در آموزش و پرورش
۱۲	تعریف آموزش و پرورش و یادگیری
۱۲	تاریخچه مدارس و آموزش و پرورش در جهان
۱۵	اهداف و اهمیت آموزش و پرورش
۱۶	اهمیت آموزش و پرورش ابتدایی
۱۷	اهداف آموزش و پرورش در دوره دبستان
۱۷	ویژگی های یک طرح آموزشی مناسب
۱۸	بررسی انواع نظامهای آموزشی
۱۸	سیستم آموزش سنتی (معلم محور)
۱۹	بررسی ابزارهای آموزشی
۱۹	تعریف بازی از بعد علوم انسانی و روانشناس
۲۱	اصول مکان یابی فضاهای آموزشی
۲۴	مکان یابی فضای آموزشی و شرایط محیطی
۲۵	مکان یابی فضاهای آموزشی و شعاع دسترسی
۲۶	مکان یابی فضای آموزشی در ارتباط با فرم و شکل زمین
۲۶	اشراف دید ساختمانهای همسایه به فضای آموزشی
۳۰	سیستم سازماندهی فضاها
۳۰	خصوصیات مکان قرارگیری هر فضا
۳۰	خصوصیات شرایط محیطی هر فضا (از نظر: نور، صدا، تهویه و حرارت)
۳۰	خصوصیات کالبدی هر فضا (از نظر: رنگ، فرم ابعاد، اندازه و جنس)

۳۰	سیستم آرایش داخلی هر فضا
۳۰	اندازه مدرسه (تراکم جمعیت)
۴۲	ویژگی‌های ساختمان‌های آموزشی
۴۲	نیازهای محیطی ساختمان‌های آموزشی
۴۳	بررسی وضعیت حرارتی کلاس‌های درس
۴۳	جلوگیری از اتلاف حرارت
۴۴	بهره‌گیری از انرژی خورشیدی
۴۵	محافظت ساختمان در برابر بارندگی
۴۶	جهت استقرار ساختمان
۴۶	فرم کالبدی و سازماندهی پلان
۴۷	فرم و اندازه پنجره
۴۸	سایه‌بان‌ها
۴۹	مصالح ساختمانی
۴۹	راهنمای طراحی اقلیمی گروه اقلیمی
۵۰	موقعیت جغرافیایی
۵۰	ویژگی‌های اقلیمی
۵۰	نیازهای حرارتی
۵۰	موارد حائز اهمیت در طراحی اقلیمی
۵۱	جهت استقرار ساختمان
۵۱	فرم کالبدی و سازماندهی پلان
۵۱	اندازه پنجره‌ها
۵۲	در اتصال کف به زمین در نظر گرفتن عایق‌های رطوبتی لازم است.
۵۲	سیستم مکانیکی
۵۲	اصول ایمنی - سازه - تأسیسات
۵۳	ایمنی در محوطه

۵۴	ایمینی در مسیرهای حرکت
۵۴	مرز بین سطوح افقی و سطوح شیب‌دار باید مشخص گردد.
۵۴	برای پله‌های موجود در مسیر حرکت حتما باید از نرده استفاده شود.
۵۴	ایمینی در راهروها
۵۶	شرایط ایمینی و پوشش کف
۵۶	شرایط ایمینی درها
۷۰	انواع سازماندهی محیط مدارس
۷۱	ویژگی‌های مثبت سازماندهی فضایی مرکزی
۷۱	قابلیت تفکیک عرصه‌ها به دو عرصه بیرونی و داخلی یا خصوصی و نیمه‌خصوصی
۷۱	تعریف شده بودن و قابلیت ادراک درونی مجموعه به علت محصور بودن
۷۱	وضوح و خوانایی
۷۳	ویژگی‌های مثبت سازماندهی خطی
۷۳	قابلیت توسعه حول محور اصلی یا محورهای فرعی
۷۳	قابلیت انطباق با شرایط محیطی، فرم زمین و خطوط توپوگرافی
۷۳	امکان ارتباط مستقیم و یک جور بین محور اصلی و عناصر فرعی
۷۳	ویژگی‌های منفی سازماندهی خطی
۷۴	سازماندهی شعاعی
۷۵	سیستم سازماندهی مجموعه‌ای در مدارس
۷۶	سازمان اجتماعی کلاس
۷۷	سازماندهی محیط فیزیکی کلاس
۷۷	سازماندهی ردیفی-ستونی
۷۸	بررسی انواع مدرسه
۸۰	مشکلات مدارس فضای باز
۸۰	یافته‌های مدارس فضای باز
۸۴	بررسی فضاها در مراکز آموزشی

۸۴	فضاهای مورد نیاز مدارس ابتدایی
۸۴	فضاهای آموزشی
۸۴	کلاس درس
۸۸	فضاهای چند عملکردی
۸۹	فضاهای ورزشی
۸۹	کتابخانه
۹۰	فضای مشاوره
۹۰	فضاهای پرورشی
۹۰	اتاق بهداشت و کمکهای اولیه پزشکی
۹۱	سرویسهای بهداشتی
۹۲	راهروها
۹۳	پله ها
۹۳	فضای سبز
۹۴	محل صف جمع
۹۴	پارکینگ وسایل نقلیه
۹۴	راههای ارتباطی و فضاهای غیر مفید محوطه
۱۱۸	جمع بندی اطلاعات
۱۱۸	شناخت کودک، ویژگیها و نیازهای خاص او
۱۱۹	ویژگی فضاهای خاص کودکان
۱۲۱	جمع بندی یافته های مطالعات تطبیقی
۱۲۳	اصول طراحی و راهکارها
۱۲۳	رعایت مقیاس دانش آموزان در کلیه فضاها
۱۲۳	ایجاد قابلیت انعطاف پذیری
۱۲۳	ایجاد تنوع در فضاهای آموزشی
۱۲۳	ایجاد قابلیت توسعه پذیری در ساختمان

- ۱۲۴ خوانایی فضا
- ۱۲۴ رعایت سلسله مراتب در طراحی فضاهای دانش آموزان
- ۱۲۴ اختصاص دادن قلمروها و حریمهای فضایی به دانش آموزان با رعایت تقسیم بندی سنی آنها
- ۱۲۴ گروه بندی فضاها و بدست آوردن همجواریها و موقعیت قرارگیری مناسب برای فضاها
- ۱۲۴ ایجاد فضاهای باز متنوع با ویژگی فضایی متنوع
- ۱۲۵ استفاده حداکثر از طبیعت و تجربه های طبیعی
- ۱۲۵ اختصاص فضایی ثابت و متفاوت با دیگر فضاها به دانش آموزان
- ۱۲۵ ایجاد محصوریت مناسب در حیاط و فضای باز
- ۱۲۵ حداکثر استفاده از مبلمان آموزشی انعطاف پذیر در تجهیز فضاها
- ۱۲۶ کنترل سر و صدا و ایجاد اکوستیک مناسب در فضاهای آموزشی
- ۱۲۶ کنترل نور طبیعی در فضاهای آموزشی
- ۱۲۶ استفاده از رنگ در جهت بهره وری از فضا
- ۱۲۷ استفاده از فرم مناسب در فضاهای مختلف و مطابقت فرم فضا با شخصیت فضا
- ۱۲۷ استفاده از بافت مناسب در کلیه عناصر تشکیل دهنده فضا اعم از کف، دیوارها و سقف
- ۱۲۷ استفاده حداکثر از حجم ثابت فضا
- ۱۲۷ استفاده از انواع الگوی چیدمان و مبلمان و تجهیزات در فضاهای آموزشی
- ۱۲۸ ورودی به صورت فضایی مجزا، خوانا و دعوت کننده
- ۱۲۸ ایجاد کلاس درس به صورت فضایی تغییر پذیر با قابلیت اجرای فعالیت های مختلف آموزشی
- ۱۲۸ ایجاد کلاس ویژه در ارتباط با دروس خاص و فعالیت های ویژه هر پایه تحصیلی
- ۱۲۸ استفاده چندگانه از فضاهای ارتباطی و تعریف این فضا بصورت یک خیابان آموزشی
- ۱۲۹ ایجاد فضای اداری با محیطی بزرگسالانه و متمایز با جو کودکانه سایر فضاها
- ۱۲۹ ایجاد کتابخانه به صورت فضایی دلپذیر و دعوت کننده دانش آموزان به مطالعه و تحقیق
- ۱۲۹ ایجاد سالن چند منظوره به صورت فضایی چند عملکردی و انعطاف پذیر
- ۱۲۹ طراحی نما بصورت نمایی با هویت و همچنین دارای شخصیت برای دانش آموزان
- ۱۳۰ ایجاد حیاط زمستانی بصورت فضاهای بسته یا نیمه بسته

- ۱۳۰ رعایت اصول ایمنی در فضای آموزشی
- ۱۳۱ ایجاد ارتباط بصری بین دو فضا داخل و خارج، بالا و پایین و فضاهای همجوار
- ۱۳۱ مبانی طراحی معماری پروژه
- ۱۳۳ منابع و مآخذ

چکیده

اگر جهان امروز را با دنیای صد سال پیش مقایسه کنیم با پیشرفت های خیره کننده ای در علوم، بازرگانی، خدمات پزشکی و ارتباطات و ... روبرو می شویم که هم سویی با این پیشرفت ها نیاز به دانش آموختگانی توانمند دارد که باید در سیستم و محیط آموزشی خلاقانه به تربیت آنها همت گمارده شود در صورتیکه در ایران به هر کجا که سر بزنیم چنین محیط هایی مشاهده نمی شود بطوریکه حتی اندک تفاوتی در محیط مدارس سالیان گذشته و مدارس امروزه نیز ایجاد نگشته است.

این در حالیست که امروزه عنوان می شود که محیط تعلیم و تربیت بالقوه قادر است تا نیروهای ذهنی، احساسی و خلاقه کودک را درگیر کرده و آنها را عمیقاً توسعه دهد و در آموزش و پرورش وی فعالانه مشارکت نماید که این مهم در معماری مدارس ما، فضا و کالبد آنها دیده نمی شود و ساختمانها هیچ تناسبی با نیازهای کودکان و نوجوانان ندارند.

ساختمانهایی که به عنوان مدارس ابتدایی از آنها استفاده می شود عموماً از لحاظ کالبد معماری متناسب با نیازهای کودکان نمی باشد و اساساً فضایی با طراوت برای خانه دوم کودک که زمان قابل توجهی از اوقاتش را در آن سپری می کند نیستند. این فضاها جنبش و پویایی و تحرک عمل را از کودک گرفته و به جای تشویق او به پژوهش و تحقیق او را نسبت به یادگیری دلسرد می کنند.

فضاهای مدرسه از قبیل راهروها، حیاط و کلاسها و ... در ارائه فضایی مؤثر و سازنده در تربیت کودک ناتوان به نظر می رسند که منشأ این نوع نگرش به این گونه فضاها عدم توجه به مقتضیات روحی کودک و نقش فعال وی در آینده جامعه است. (در واقع در اکثر مواقع دیدگاه ما به مدرسه یک دیدگاه کمی است نه کیفی).

در حالیکه همانطور که بیان شد محیط و فضای آموزشی می توانند در ترغیب کردن کودک به تحقیق و پژوهش بسیار مؤثر بوده و با ایجاد محیط صمیمی می توان آموختن در کنار یکدیگر را به تجربه ای شیرین مبدل ساخت.